K. SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS ÅRSBOK FÖR ÅR 1934

SÄRTRYCK

NATURHISTORISKA RIKSMUSEETS ETNOGRAFISKA AVDELNING

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR 1933

STOCKHOLM

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

9. Etnografiska avdelningen.

Jämte den ordinarie personalen, som icke undergått någon förändring, ha under året följande personer tjänstgjort vid avdelningen: fil. d:r GÖSTA MONTELL, fil. kand. ERNST MANKER, ingenjör TORSTEN SJÖBOHM, fröknarna ASTRID LAQUIST, LISA SANTESSON och VARDA ENSTRÖM samt fil. studerandena STURE LAGERCRANTZ och JAN SÖDERSTRÖM. Av dessa ha de båda sistnämnda samt fröken LAQUIST arbetat utan ersättning och de övriga, med undantag av d:r MONTELL och kand. MANKER (under hans förordnande), åtnjutit en, i förhållande till deras arbetsprestationer och tjänstgöringstid, mycket blygsam avlöning. För de arbeten, som utförts av dessa personer, redogöres nedan.

Under föreståndarens semester har hans befattning upprätthållits av museiassistenten med fil. kand. MANKER som dennes vikarie. D:r MONTELL har vikarierat för assistenten och fru MARGARETA LINNÉ för museibiträdet under deras respektive semestrar.

Vid under oktober månad av byggnadsstyrelsen och brandmyndigheterna förrättad brandsyn i lokalerna vid Kavallerivägen föreslogs bl. a. förbud för förvaring av föremål av något slag å vindarna. Å detta förslag utfärdade överståthållarämbetet resolution, och hava följaktligen vindarna utrymts. Avsikten var annars att, även för framtiden, använda dessa för kallmagasinering av grövre, för temperaturväxlingar mindre ömtåliga föremål.

För konserveringsverkstaden har anskaffats en med elektrisk motor driven cirkelsåg, tack vare vilken personalen själv kan utföra en mängd erforderliga snickeriarbeten.

För fortsatt montering av den för utställningsändamål färdiga byggnaden (byggnad II) — avsedd för samlingar från Kina, Mongoliet, Tibet och Japan — beviljade årets riksdag 22,000 kronor. Detta belopp, jämte det av 1932 års riksdag för samma ändamål beviljade anslaget kr. 15,000, har huvudsakligen använts till uppsättning av belysningsarmatur och gardiner i hela byggnaden samt förfärdigande av montrer, och ha anslagen räckt för större delen av monterbehovet i övre våningen samt till de inbyggda väggmontrerna i gallerierna i båda våningarna. De hittills utförda monteringsarbetena angivas i det följande.

Föreståndaren har skött det mesta av avdelningens korrespondens och övriga expeditionsärenden, katalogiserat några smärre nyförvärv samt gjort en snabbinventering av de japanska samlingarna, av vilka ett urval kommer att utställas i byggnad II, så snart anslag därtill beviljats. Han har (utan ersättning) två gånger i veckan i avdelningens lokaler hållit föreläsningar och demonstrationer i allmän och jämförande etnografi för studenter vid Stockholms Högskola. Vårterminen ägnades till största delen åt en översikt av Afrikas etnografi och höstterminen åt Japans kultur. Härtill komma seminarieövningar. Två av eleverna hava under året tenterat (för betyget Godkänd i fil. kand.-examen). Denna undervisning har tillkommit på initiativ av Högskolans rektor, prof. S. Tunberg, och är en av föreståndaren uppgjord kursplan för ämnet allmän och jämförande etnografi upptagen i den under hösten utkomna nya upplagan av Stockholms Högskolas humanistiska fakultets studiehandbok.

Nämnas må lämpligen även hurusom enligt Kungl. Maj:ts resolution angående examensrätt i religionshistoria vid Stockholms Högskola skall för det fall, att det valda specialområdet för fil. licentiatexamen i ämnet utgör studiet av primitiva religioner, uppställas krav på antingen kunskaper i allmän och jämförande etnografi samt etnologi till ett omfång, som i förekommande fall särskilt stadfästes av kanslersämbetet för rikets universitet efter hörande av de akademiska myndigheterna, vilka kunskaper skola vara styrkta genom intyg av därtill av kanslersämbetet utsedd akademisk lärare, eller ock kunskaper i ett språk enligt särskilda bestämmelser. Med anledning härav förordnade universitetskanslern på högskolestyrelsens förslag den 10 maj 1933 föreståndaren att verkställa nämnda examination med fil. kandidaterna H. af Trolle och A. Widén, vilka förklarat sig önska avlägga fil. lic.-examen i religionshistoria med primitiv religion som specialområde. Ett av föreståndaren, på anmodan av prof. T. Andrae, uppgjort förslag till kurs i ämnet stadfästes av universitetskanslern.

På anmodan av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien har föreståndaren vidare varit sakkunnig för bedömande av årets ansökningar om Loubatska priset ävensom för vissa ansökningar om understöd ur Humanistiska fonden.

Assistenten har, jämte löpande ärenden, huvudsakligen varit sysselsatt med katalogiseringsarbeten. Förutom mindre samlingar har han katalogiserat huvudparten (omkr. 4,300 nummer) av det material, som han hemförde från Mexiko 1932. De arkeologiska samlingarna ha i samband härmed bearbetats för publicering. Hans tid har även tagits i anspråk av museitekniska uppgifter i samband med monteringsarbetena i byggnad II.

Museibiträdet har, förutom maskinskrivning av brev och tjänsteskrivelser efter diktamen, renskrivit kataloger, märkt föremål och utfört teckningar av sådana, klistrat upp fotografier m. m.

De båda *vaktmästarna*, Törnblom och Nykvist, ävensom eldaren Jacobsson ha största delen av året varit upptagna av arbeten i samband med monteringen i byggnad II. De överförde dit samtliga kinesiska samlingar, av vilka avdelningens äldre förvarats i magasinslokalerna i Wallingatan 2 och Hedin-expeditionens i byggnad I vid Kavallerivägen. Sedan urval gjorts av de föremål, som skulle ställas ut, överförde de återstoden för magasinering i byggnad I. De hava deltagit i provuppställningar ävensom i själva monteringen och för denna utfört diverse snickeriarbeten m. m. Härvid hava de gjort ett synnerligen gott arbete och i många fall inbesparat anlitande av yrkesmän. Efter den ovan nämnda, av överståthållarämbetet anbefallda utrymningen av vindarna utförde de denna. Vaktmästare Nykvist har slutligen utfört de mesta av under året erforderliga fotograferingar.

Fil. kand. E. Manker har under sitt assistentförordnande bl. a. upprättat ett kortsystem för avdelningens samlingar samt påbörjat katalogisering enligt detta. Vidare har han, liksom under föregående år, med avdelningens reseanslag företagit en tjänsteresa till Vittangi skogslappby och närliggande byar i Torne lappmark för kompletteringar av sina tidigare undersökningar därstädes. Därvid har han speciellt studerat skogslapparnas renvallning, mjölkning och ostberedning, boflyttning m. m. Från resan hemförde han en samling av 162 föremål samt c:a 250 fotografier, vilka han katalogiserat. M. har även vid avdelningen fortsatt sina undersökningar rörande den lapska schamantrumman, vilka resulterat i ett synnerligen omfattande material.

D:r G. Montell, Hedin-expeditionens etnograf, som i början av januari återvände från Kina, har sedan dess under hela året tjänstgjort vid avdelningen, till medio av april på Hedin-expeditionens bekostnad. Han har så gott som uteslutande varit sysselsatt med monteringen av samlingarna från Kina och Mongoliet i byggnad II, vilket arbete ledes av honom. Så snart linoleummattorna där pålagts, började på våren överflyttningen dit av de kinesiska samlingarna, av vilka avdelningens äldre bestånd genomgicks och sorterades. Det visade sig härvid, att ett mycket större antal föremål, än vad som från början beräknats, voro i behov av konservering och lagning. Ingenjör Torsten Sjöbohm har, sedan den 20 februari, varit sysselsatt med sådana arbeten, avlägsnande av rost, reparation av träföremål samt av tavlor, hopsättning av föremål, som isärtagits vid deras magasinering, m. m. Fröken Varda Enström har sedan början av maj

biträtt med diverse uppgifter, såsom märkning, rengöring och lagning av textilier, beklädande av mannekänger och ställningar med tyg, ordnande av till de kinesiska samlingarna hörande böcker och arkivmaterial m. m.

Under sommaren vidtog monteringen av de kinesiska, mongoliska och tibetanska samlingarna i övervåningen av byggnad II. Grundstommen utgöres av Hedin-Bendix-expeditionens samlingar, kompletterade med talrika föremål ur avdelningens äldre förvärv. Större delen av de här behövliga montrerna ha anskaffats och placerats. Samlingarnas definitiva ordnande i denna våning har framskridit ganska långt och bör, förutsatt att tillräckliga medel beviljas, kunna avslutas under år 1934.

I samband med XIII. Internationella Konsthistorikerkongressen i Stockholm 4—7 september 1933 anordnade d:r MONTELL i undervåningen av byggnad II en tillfällig utställning av c:a 150 lamaistiska tempelmålningar och broderier, skänkta av Hedin-expeditionen och utgörande inemot hälften av denna expeditions förvärv åt avdelningen av detta slag. Denna utställning, som under två veckor hölls öppen för särskilt inbjudna, tilldrog sig livligt intresse.

Det krävande arbetet med konservering av avdelningens dyrbara textila samlingar, som av brist på medel legat så gott som nere sedan 1931, då det utfördes på Hedin-expeditionens bekostnad under ledning av fröken A. LAQUIST, återtogs i oktober. Föreningen »Arbete», som har till uppgift att skaffa utbildning och sysselsättning åt sjukliga, klena och vanföra kvinnor, har erhållit tillstånd att inom museet meddela undervisning i olika slag av textilkonservering, för vilket ändamål ett större rum upplåtits. I gengäld härför ställer föreningen utan ersättning arbetskraft till tjänst för museets krav på detta område, varvid dock avdelningen bekostar sybehör och andra materialier för maximum 20 kr. per månad. Fröken A. LAQUIST, föreningens sekreterare, förestår denna textilateljé.

Fröken SANTESSON, som arbetat under hela året med undantag för tiden 15 juni—17 september, har fortsatt det av henne föregående höst påbörjade renskrivandet av äldre skadade kataloger samt verkställt ommärkning av äldre samlingar. Hon har dessutom utfört textningar och ritningar.

Kand. LAGERCRANTZ har under någon tid biträtt vid arbetet med det kinesiska materialet och kand. SÖDERSTRÖM vid sorteringen av de japanska samlingarna. Fru IDA TROTZIG har haft vänligheten att bestämma en del äldre japanskt material, som saknat uppgifter om användning.

Gåvor under året:

Från d:r Sven Hedins expedition har även detta år betydande samlingar inkommit och överlämnats såsom gåva till

avdelningen. Expeditionens etnograf d:r G. MONTELL har hemskickat ett stort antal kinesiska och tibetanska tempelmålningar, vilka anlände först efter hans egen hemkomst. De representera ett högt värde och kunna härmed avdelningens samlingar illustrerande den lamaistiska religionen utan något som helst tvivel påstås vara de rikhaltigaste i Europa. För att möjliggöra vetenskapliga studier av detta material har expeditionen ävenledes anskaffat ett urval av de tibetanska och mongoliska religiösa skrifterna. En liten intressant specialsamling visar de tekniska metoderna vid framställningen av sådana böcker. De kinesiska bokverken ha sitt särskilda intresse på grund av illustrationerna. Såsom ersättning för den stora modell av Gyllene paviljongen i Jehol, vilken våren 1932 skickades till Chicago, har ett nytt exemplar under året hitsänts från Peking. Detta byte är för avdelningen fördelaktigt, enär den nya modellen är utförd av bättre material och försedd med förgyllt tak, som är kopierat efter originalet. Fröken BRUNHILDE LESSING från Museum für Völkerkunde, Berlin, som deltagit i Hedin-Bendix-expeditionens forskningar i Kina, har för avdelningen hopbragt en intressant samling lantbruksredskap, verktyg och halvfabrikat från trakterna omkring Taiyuanfu, Shansi. D:r BIRGER BOHLIN har överlämnat några intressanta etnografiska föremål från Tsaidam-mongolerna i Kansu.

Gåvor i form av föremål ha även lämnats av följande personer:

herr Charles Beckman, Arlington, Oregon, en omfattande samling arkeologiska föremål från Columbia-flodens stränder, såsom pilspetsar av sten, redskap av ben, prydnader av olika stenarter, snäckskalspärlor m. m. Härtill komma prydnadsföremål av koppar eller mässing, vilka indianerna troligen erhållit från Hudson Baykompaniet genom byteshandel;

friherre BROR VON BLIXEN FINECKE, Arusha, Tanganjikaterritoriet, genom greve ERIC VON ROSEN, 13 vackert slipade stenyxor från trakten av staden Gao i Franska Sudan.

professor SIXTEN BOCK, en blomsterkrans buren av ung flicka vid en dansfest på Butaritari, Gilbert-öarna;

plantageägaren TORSTEN LINDGREN, Paraguay, genom hans systrar THERESE, SALLY och EMERENCE LINDGREN, Stockholm, 34 etnografiska föremål från El Gran Chaco, fjäderprydnader, vapen m. m., insamlade av herr L. på 1890-talet;

herr CARDALE LUCK, Kenyakolonien, två kalebasser från akamba, vilkas rika, för denna stam ovanliga ornamentik innehåller religiösa symboler av stort intresse;

fil. kand. ERNST MANKER, skinnpung från karesuandolappar, Staloluokta, Jokkmokk socken, Lappland;

docent DOUGLAS MELIN, Uppsala, 1 blåsrörskoger med förgiftade pilar samt 4 större giftbestrukna pilar, 2 korgar och 1

eldfläkt från makú-indianer vid Rio Japú, nv. Brasilien. Föremålen härröra sig från hans expedition till Brasilien 1923—1925;

fil. d:r G. Montell, 2 kinesiska sedlar från år 1375 samt 2 st. spåben med inristade skrifttecken från Anyang, Honan;

nob. A. Mordini, Barga (Italien), 20 st. paleolitiska stenredskap från Fezzan, hemförda från prof. L. Ciprianis och M:s expedition till Libya 1932;

sjökapten Olof Möller, Stockholm, ett stort lerkärl samt talrika sten- och musselskalspärlor från en grav vid Talara, Perus kust;

Nordiska museet, två bastmattor från Filippinerna;

fil. kand. Stig Rydén, Göteborg, en vävstol (modell) från toba-indianer, guvernementet Formosa, Argentina;

Stockholms stadsarkiv genom konstnären A. Sjögren, en kjol av läderremmar från Nubien;

direktören löjtnant N. Wiström, Mexico D. F., en aztekisk stenskulptur.

Penninggåvor:

Skriftställaren, f. d. löjtnanten vid kungl. Svea Livgarde, Didrik Bildt, som den 17 maj avled i Menton, har i sitt testamente ihågkommit avdelningen med en gåva av 50,000 kronor, varav avkastningen skall användas till de japanska samlingarnas förkovran och vård. Huru herr Bildt vid sin flyttning från Stockholm 1925 överlämnade hela sin stora och dyrbara samling från Japan, framför allt alster av japanskt konsthantverk, jämte sina samlingar från andra delar av världen, har redogjorts för i 1926 års berättelse. Med Didrik Bildt har institutionen förlorat en intresserad vän och mecenat sedan 30 år tillbaka. Några månader före sin bortgång överlämnade han en annan värdefull gåva, vilken nämnes längre fram i denna redogörelse.

Konsul Gustav Algård har överlämnat 500 kronor såsom bidrag till publiceringen av d:r Linnés mexikanska material.

Direktör Erling Richard har till föreståndarens förfogande ställt 400 kronor att användas till bestridande av representationskostnader.

Riksmusei Vänner har överlämnat 200 kronor.

Liksom föregående år har föreståndaren ur statsanslaget för utgivande av lärda verk etc. erhållit 500 kronor för fortsatt utgivande av »Riksmuseets etnografiska avdelning. Smärre Meddelanden».

Gåvor till fotografiska arkivet:

Fil. d:r Gustaf Bolinder har skänkt en film, original jämte kopia (c:a 1,500 meter lång), vilken han upptog under den expedition till Västafrika, han för avdelningens räkning företog 1930—1931 på bekostnad av förre amerikanske ministern i Stockholm mr. J. M. Morehead. Filmen ger en god inblick i de inföddas

liv, det materiella såväl som det andliga, i Sierra Leone samt Södra och Norra Nigeria. Den utgör en värdefull utökning av avdelningens, för några år sedan grundade, lilla filmarkiv.

D:r SVEN HEDIN har genom fröken ALMA HEDIN förärat flera tusen fotografier från sina centralasiatiska upptäcktsresor. På grund av otillräcklig arbetskraft har det tyvärr ännu icke varit möjligt att ordna denna synnerligen värdefulla samling.

D:r G. MONTELL har skänkt ett par hundra fotografier från Kina och Mongoliet, vilka ha särskilt intresse, då de i många fall stå i direkt samband med föremål i avdelningens ägo. Fil. kand. E. MANKER har överlämnat 27 lapska fotografier från skilda håll samt 6 lapska teckningar, därav en av JOHAN THURI. Nob. A. MORDINI, Barga, har översänt ett 30-tal fotografier, huvudsakligen av hällristningar från Fezzan, vilka han och professor L. CIPRIANI upptäckte 1932. Konstnärsklubben har genom d:r BOLINDER överlämnat 10 st. skioptikonbilder, förste amanuensen vid kungl. biblioteket fil. lic. C. BJÖRKBOM 6 äldre fotografier av nordamerikanska indianer, professor V. CHRISTIAN, Wien, 5 fotografier av fiskare med kastnät i Siebenbürgen, fotograf B. NORBERG, Stockholm, 3 förstoringar. Fotografier ha även skänkts av professorskan AUGUSTA BERGSTRÖM, friherrinnan OLGA NORDENSKIÖLD samt fröken A. LAQUIST.

Genom välvilligt tillmötesgående från fil. kand. STIG RYDÉN har avdelningen varit i tillfälle att kopiera ett 50-tal fotografiska negativ från hans expedition till El Gran Chaco 1932—1933. Likaledes har d:r DAVID HUMMEL för kopiering ställt ett antal av sina negativ från tebbu-tibetanerna till förfogande.

Gåvor till boksamlingen:

Skriftställaren DIDRIK BILDT har skänkt en större, ur såväl vetenskaplig som ekonomisk synpunkt mycket värdefull, boksamling, c:a 275 volymer, huvudsakligen behandlande Japan men även Kina. Framför allt är Japans kultur synnerligen allsidigt representerad (konst och konsthantverk, etnografi, religion, historia, litteratur etc.). Ur samlingen må nämnas tidskrifterna »Transactions of the Asiatic Society of Japan» (Yokohama), »Transactions and Proceedings of the Japan Society» (London), den mera populära »The Japan Magazine» (Tokyo), 3 Wisingsborgstryck (därav ett i duplett), Kaempfers stora arbete i fransk översättning (Histoire du Japon, 1729) samt Thunbergs Resa (volymen om Japan i duplett). Samtliga böcker äro bundna, ofta i dyrbara band. I avdelningens bibliotek har Japan hittills varit svagt och ojämnt företrätt. Gåvan fyller därför en kännbar lucka och det så mycket mera som avdelningens personal, som man får hoppas, snart står inför uppgiften att montera upp de japanska samlingarna i den nyinredda utställningsbyggnaden. Under höstens föreläsningar om Japans kultur för studenter vid

Stockholms Högskola har föreståndaren haft stor nytta av herr Bildts gåva.

I detta samband må nämnas, att envoyén friherre Harald Bildt i Kairo, Didrik Bildts broder, som gåva översänt 20 volymer av den i Khartum utgivna tidskriften »Sudan Notes and Records». Även denna gåva var mycket välkommen, enär nämnda tidskrift, som behövs för forskningsarbetet vid avdelningen, icke finnes i något svenskt bibliotek.

Institutioner, som översänt publikationer (huvudsakligen byte med avdelningens egna skrifter), äro:

Smithsonian Institution, Washington; National Academy of Sciences, Washington; Peabody Museum, Cambridge, Mass.; Field Museum, Chicago; University of California, Berkeley; Tulane University, New Orleans; Museu Nacional och Instituto Oswaldo Cruz, Rio de Janeiro; Museum für Völkerkunde samt Staatliche Sächsische Forschungsinstitut, Leipzig; Gesellschaft für Kulturelle Verbindungen der Sowjetunionen mit dem Auslande, Moskva; Riksmuseet, Leiden; Musée d'Ethnographie du Trocadéro, Paris; Musée Ethnographique du Congo Belge, Tervueren; Museet i Zagreb (Agram); Nationalmuseets etnografiske samling samt Kommittéen för 5. Thuleexpeditionen, Köpenhamn; Institutet för etnologi vid Åbo Akademi; Governo della Tripolitania samt överste E. de Agostini, Tripoli; Generalstabens litografiska anstalt, Geografiska institutionen, Lund, Göteborgs museums etnografiska avdelning, Malmö museum, Nordiska museet, Statens historiska museum, Svenska sällskapet för antropologi och geografi, Tekniska museet, Upsala universitetsbibliotek, Vetenskapsakademiens bibliotek.

Enskilda personer, som överlämnat böcker äro: Mr. H. G. Beasley, London, professor R. Biasutti, Florenz, d:r E. Conzemius, Paris, professor M. Gusinde, Wien, professor M. Herskovits, Evanston, Ill., d:r W. Hirschberg, Wien, professor G. Landtman, Helsingfors, professor W. Lehmann, Berlin, herr C. L. Lundell, Ann Arbor, Mich., d:r A. Métraux, Tucuman, nob. A. Mordini, Barga, jonkheer L. C. van Panhuys, Gorinchen, professor O. Reche, Leipzig, d:r R. Requena, Caracas (Venezuela), professor R. Zeller, Bern, professor D. A. Zolotarev, Leningrad, fil. mag. R. V. Wikman, Åbo; fru E. Bergström-Andelius, postexpeditören fru Beda Dahlström, fil. d:r Sven Hedin, kandidat Sture Lagercrantz, fil. d:r S. Linné, fil. kand. E. Manker, fil. d:r G. Montell, samtliga i Stockholm, major K. v. Landwüst, Flen, fil. d:r Sven Lovén, Göteborg, professor K. B. Wiklund, Uppsala, samt Sveriges chargé d'affaires i Bogotá legationsrådet A. Winqvist.

Depositioner:

Nordiska museet har som deposition överlämnat en betydande etnografisk och arkeologisk samling från Västgrönland.

Den omfattar sammanlagt 826 nummer, varav över 700 ha etnografisk karaktär. Sålunda märkas 4 kajaker med utrustningar, modeller av kajaker och kvinnobåtar, ett stort antal jakt- och fiskeredskap, hundsläde med seldon, klädespersedlar samt verktyg, husgeråd m. m. Samlingen, som tillkom under 1800-talets slut, härrör huvudsakligen från Julianehaab, Holstensborg, Discoön och Godthaab. De arkeologiska föremålen, 121 nummer, ha tillvaratagits på de två förstnämnda platserna.

D:r Sven Hedin har genom fröken Alma Hedin deponerat hela sitt ytterligt värdefulla och i mycket unika material av fotografiska negativ från forskningsresorna i Asien. Häri ingår även ett mycket stort material från den ännu pågående expeditionen. Det tidskrävande arbetet med negativens ordnande och registrering har ännu icke kunnat påbörjas, varför en exakt uppgift på antalet ej kan lämnas. Detta understiger dock med säkerhet icke 6,000. Depositionen omfattar vidare mer än tusentalet skioptikonbilder samt såväl negativ som positiv av den film, som upptogs under ökenfärden från Paoto till Urumchi 1927.

Till Musikhistoriska museet har, med vetenskapsakademiens medgivande, som deposition överlämnats 19 musikinstrument, dupletter ur avdelningens samlingar.

Inköp under året:

Under sin botaniska expedition till Aleuterna 1932 företog konservatorn vid Lunds universitets botaniska institution fil. lic. Eric Hultén arkeologiska grävningar och etnografiska insamlingar. De gjorda förvärven överlämnade han för självkostnadspris till avdelningen. Det är naturligtvis av största värde att erhålla arkeologiskt material från dessa öar, som utgöra en brygga mellan den gamla och den nya världen. De hittills funna arkeologiska föremålen på Aleuterna härröra dock troligen från en relativt sen period, enär de otvivelaktigt ha en stark eskimåkaraktär. Etnografiska samlingar från ögruppen bestyrka detta, ty skillnaden mellan Aleutkulturen och den typiska eskimåkulturen är relativt liten. D:r Hulténs etnografiska förvärv bestå huvudsakligen av en 2-manskajak med fullständig utrustning, d. v. s. tarmskjortor, paddlar, jaktredskap, pump och klubba. En liten korg av s. k. *attugräs* (*Elymus mollis* Trin.), utomordentligt fint flätad och med ornament i färger, är en numera sällsynt och intressant sak. Överhuvud taget torde man kunna påstå, att d:r Hulténs etnografiska samling var den sista, som kunde hopbringas på dessa öar. Det arkeologiska materialet utgöres av över 60 harpunspetsar och delar av sådana, ett 10-tal större benredskap samt stenföremål. Bland dessa märkas 10 tranlampor, 28 sänken eller redskap, 15 rektangulära knivar och ett stort antal skrapor, fragment av pilspetsar m. m. I samlingen ingår 4 kranier samt en hel del djurben av olika slag, rester efter måltider;

av fil. kand. E. MANKER har inköpts ett 100-tal föremål från Vittangi skogslappby, Torne lappmark, utgörande en del av den samling, som M. hopbragte under sin för avdelningen företagna resa (se ovan);

av herr JOHAN AHLGREN, Frambo, 5 vapen från Kongo;

av A. B. Bukowskis konsthandel, en gudabild av brons från Bortre Indien och 2 bronsspeglar från Korea;

av fil. d:r S. LINNÉ, 11 etnografiska föremål från Cuna-indianerna, Panama (inköp av medel från Riksmusei Vänner, vilket även är fallet med det närmast följande föremålet);

av fil. d:r E. MJÖBERG, ett ceremonispjut från ön Bali (bäres av brahmapräster i likbränningsprocessionerna);

av fröken GERTRUD PAULSON, Stockholm, 2 sigillstampar från Mongoliet;

av herr CARL RUTHELIUS, Stockholm, en klubba från Marquesasöarna;

av montören E. N. THRUPP, Stockholm, en dolk med slida och gehäng från Kongo.

Boksamlingen har genom inköp ökats med ett 90-tal arbeten bland vilka märkas 18 årgångar av tidskriften »Man».

Ett flertal utländska forskare ha under året besökt avdelningen: Mr. HARRY G. BEASLEY, London, Mr. LOUIS CARRÉ, Paris, Mrs. DAGNY CARTER, Peking, d:r JOJUN DEGUCHI, Osaka, Japan, prof. OTTO FISCHER, Basel, prof. RAFAEL KARSTEN, Helsingfors, Mrs. ETHEL JOHN LINDGREN, Cambridge, legationsrådet fil. d:r RAGNAR NUMELIN, Köpenhamn, Mr. GEORGE PARMENTIER, Brüssel, d:r R. U. SAYCE, Cambridge, prof. V. V. STECH, Prag, Mr. och Mrs. OTIS ELLERY TAYLOR, Chicago, prof. R. ZELLER, Bern.

Bland övriga personer, som för forskningar eller studier besökt avdelningen, märkas: laboratorn greve BOLIVAR ADLERCREUTZ, intendenten G. ALBE, herr JOSEF ALM (vapen), intendenten TORSTEN ALTHIN, fil. kand. ROLF ANDERSÉN-BARNHOLTH (material från Tahiti), fru EMMA BERGSTRÖM-ANDELIUS (korgar), fil. d:r GUSTAF BOLINDER, redaktör EINAR FORS BERGSTRÖM, fil. kand. AGNES GEIJER, fröken JUDIT HANSON, konsul OLOF HANSON, Prince Rubert, Canada, löjtnant HENNING HASLUND-CHRISTENSEN, d:r E. HULTMARK, d:r DAVID HUMMEL, fil. lic. L. TH. HYLLANDER, fil. lic. K. G. IZIKOWITZ, lektor RAGNAR JIRLOW (bärredskap), ingenjör O. KARLBECK, fil. kand. fröken BIRGIT LAQUIST, amanuens TORSTEN LENK, fil. kand. TORE LETH, herr CARDALE LUCK, herr CARL E. MOBERG (bumeranger), löjtnant GÖSTA MOBERG, docent TOBIAS NORLIND (musikinstrument), major J. NYBERG (kinesiska repeterarmborst), amanuensen A. OLDEBERG, fil. kand. STIG RYDÉN, redaktör W. SINGER, prof. OSVALD SIRÉN, herr GEORG SÖDERBOM, Peking, fru IDA TROTZIG, intendent SIGURD WALLIN, fil. kand. ALBIN WIDÉN, fröken LILLI

Zickerman, marindirektör H. Åkermark och arkitekt Ragnar Östberg.

Nämnas må även att elever från Brunssons vävskola studerat avdelningens koptiska och peruanska vävnader samt att Riksmusei Vänner, Stockholms Naturvetensakpliga Förening och Etnologiska Sällskapet vardera förlagt ett sammanträde till byggnad II, där de under uppordnande varande samlingarna demonstrerades.

Stockholms Borgarskola har även detta år fortsatt sin etnografisk-geografiska föreläsningsserie i avdelningens utställningslokal vid Västra Trädgårdsgatan. Härvid har även förekommit demonstrationer av etnografiska föremål. Vårterminens föreläsningar behandlade Nordamerika samt Mexico och höstterminens Sydamerika. Denna Borgarskolans serie har, med akademiens tillstånd och utan kostnad för avdelningen, pågått fr. o. m. vårterminen 1930 och har under de gångna fyra åren 84 föreläsningar hållits.

Visningslokalen vid Västra Trädgårdsgatan har varit öppen för allmänheten helgfria onsdagar 12—3 samt söndagar 1—4 och besökts av 3,878 personer. Av de besökande ha 1,390 varit åhörare av Borgarskolans föreläsningar.

Avdelningen tillhörigt material har behandlats i följande under året utgivna skrifter:

Lagercrantz, Sture, Slagnätet. Ymer, Stockholm 1933, 16 s., 14 fig.

Leth, Tore och Lindblom, Gerhard, Two kinds of fishing implements: 1. The plunge-basket (Stülpkorb), in Africa and elsewhere. 2. The circular cast-net in Africa. Riksmuseets etnografiska avdelning Smärre Meddelanden n:r 11, Stockholm 1933, 48 s., 15 fig.

Manker, Ernst, Skogens nomader. Resa till Viikusjärvi 1932. Svenska Turistföreningens årsskrift 1933, 30 s., 21 fig.

——, Die konische Gabelstangenkote in Vittangi Waldlappendorf. Zeitschrift für Ethnologie, h. 4, Berlin 1933, 15 s., 9 fig.

Montell, Gösta, The Chinese Lama Temple Potala of Jehol. Chicago 1933, 64 s., 27 fig.

——, Hungerandarnas fest. Jorden Runt, april 1933, 11 s., 11 fig.

——, Kinesiska marknadsnöjen. Jorden Runt, september 1933, 11 s., 9 fig.

Gerhard Lindblom.

b a
c d
e f
g h

(Foto. G. Montell, Peking 1932.)

Kinesiska skuggspelsscener ur ett skådespel skildrande en vandring genom de aderton helvetena. Teatern med samtliga figurer skänkt till etnografiska avd. av Hedin-Bendix exp. a. Vid helvetets port. b. Den kokande oljekitteln. c. De osaliga plågas i eldsängen och på eldpelaren. d. Sönderságandet. e. Stampmaskinen. f. Guldbryggan och silverbryggan. g. Tornet varifrån man kan se tillbaka till hemmet. h. Återfödelsens hjul.

Detalj av kinesisk målning på hjortskinn. Framställningen avser lantarbetet i åttonde månaden, då skörden bärgas. Bilder av denna art tillverkas särskilt i provinserna Shansi och Suiyuan och upphängas av bönderna i hemmen för att bringa lycka.

Uppsala 1934. Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B.
34109